
Raadsvergadering d.d.: 2 april 2012

Besluit nummer: RB12.0087

Onderwerp: Gedragscode bestuurlijke integriteit voor gemeenteraadsleden 2012

De raad van de gemeente Den Helder,

overwegende dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in 2010 een herziene Handreiking integriteit politieke ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen (kenmerk: Al10.05309) heeft toegezonden;

constaterende dat die publicatie ook een geactualiseerde gedragscode bevat;

overwegende dat het wenselijk is de gedragscode voor politieke ambtsdragers bij de gemeente Den Helder zo veel mogelijk aan te laten sluiten bij de hiervoor bedoelde landelijke modelgedragscode;

gelezen het voorstel nummer RVO12.0122 van het presidium van Den Helder van 3 maart 2012;

kennis genomen hebbende van de voorbereidende commissievergadering Bestuur en Middelen van 26 maart 2012;

gelet op artikel 15 van de Gemeentewet;

Besluit:

1. vast te stellen de volgende

Gedragscode bestuurlijke integriteit voor gemeenteraadsleden 2012

Hoofdstuk I Algemene bepalingen

Artikel 1

- a. Deze gedragscode geldt voor de raadsleden.
- b. De gedragscode is naar analogie van toepassing op opvolgers die als commissielid optreden. Deze opvolgers leggen in een raadsvergadering in handen van de voorzitter een eed dan wel verklaring en belofte af die overeenkomt met die voor raadsleden.
- c. Raadsleden ontvangen bij hun aantreden een exemplaar van de code. De code is openbaar en door derden te raadplegen.
- d. In gevallen waarin de code niet voorziet, of waarbij de toepassing niet eenduidig is, vindt bespreking plaats in het presidium of, zo nodig, de gemeenteraad.
- e. Het is de verantwoordelijkheid van ieder raadslid aan te geven waar een potentieel of reëel belangenconflict aanwezig is, waar deze code geen antwoord op geeft. Bij twijfelgevallen wendt het raadslid zich tot de burgemeester.
- f. De raadsleden zijn aanspreekbaar op de naleving van de gedragscode. Wanneer een raadslid ten aanzien van een ander raadslid vragen heeft over integriteit, neemt het raadslid contact op met de burgemeester, nadat hij eerst zelf contact heeft opgenomen met het betreffende raadslid.
- g. De burgemeester ziet toe op de bestuurlijke integriteit van de raadsleden.

Hoofdstuk II Belangenverstremgeling

Artikel 2

Een raadslid maakt een afweging rond mogelijke belangenverstremgeling.

Artikel 3

Een raadslid doet opgave van zijn financiële belangen, belangen in ondernemingen en organisaties waarmee de gemeente zakelijke betrekkingen onderhoudt. Deze gegevens worden openbaar gemaakt via www.denhelder.nl en in een register dat ter inzage ligt bij de raadsgriffier.

Artikel 4

Bij publiek-privaatrechtelijke samenwerkingsrelaties voorkomt het raadslid (de schijn van) bevoordeling in strijd met eerlijke concurrentieverhoudingen.

Artikel 5

Een oud-raadslid wordt het eerste jaar na de beëindiging van zijn ambtstermijn uitgesloten van het tegen betaling verrichten van werkzaamheden voor de gemeente waaraan hij verbonden was.

Artikel 6

Een raadslid neemt niet deel aan beraadslagingen over aangelegenheden die hem direct of persoonlijk aangaan of waarbij hij als vertegenwoordiger van persoonlijke of zakelijke belangen is betrokken. Hij meldt dit uitdrukkelijk bij aanvang van het betreffende agendapunt aan de voorzitter van de vergadering.

Artikel 7

Een raadslid neemt niet deel aan de stemming over:

- a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
- b. de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welk bestuur hij behoort (artikel 28, lid 1, Gemeentewet).

Artikel 8

Een raadslid meldt aan de burgemeester de situatie waarbij mogelijkwerwijs tegengestelde belangen zijn functioneren in het gedrang brengen.

Artikel 9

Een raadslid neemt van een aanbieder van diensten aan de gemeente geen geschenken, faciliteiten of diensten aan die zijn onafhankelijke positie ten opzichte van de aanbieder kunnen beïnvloeden.

Artikel 10

Bij juridische geschillen, bezwaarschriftenprocedures daaronder begrepen, fungeert het raadslid niet als (juridisch) adviseur van de partij die tegen besluiten of daden van (één der bestuursorganen van) de gemeente opkomt.

Hoofdstuk III Nevenfuncties

Artikel 11

Een raadslid vervult geen nevenfuncties die een structureel risico vormen voor een integere invulling van de politieke functie.

Artikel 12

Een raadslid maakt melding van al zijn bezoldigde en onbezoldigde (neven) functies. Daarbij geeft hij aan voor welke organisatie de functies worden verricht en wat het tijdsbeslag is.

Artikel 13

Bij het aangaan of aanhouden van toegestane functies weegt een raadslid af of hierdoor mogelijke belangenverstremgeling zou kunnen ontstaan.

Artikel 14

De gegevens als bedoeld in artikel 11 worden openbaar gemaakt via www.denhelder.nl en in een register dat ter inzage ligt bij de raadsgriffier.

Hoofdstuk IV Informatie

Artikel 15

Een raadslid gaat zorgvuldig en correct om met informatie waarover hij uit hoofde van zijn ambt beschikt. Hij zorgt ervoor dat stukken met geheime en/of vertrouwelijke gegevens veilig worden opgeborgen en dat computerbestanden beveiligd zijn.

Artikel 16

Over informatie ten aanzien waarvan geheimhouding is opgelegd overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet en daarmee overeenstemmende bepalingen in gemeentelijke verordeningen, worden geen mededelingen gedaan aan derden.

Artikel 17

Een gelijke behandeling krijgt informatie die als vertrouwelijk moet worden aangemerkt en informatie die onder embargo is verspreid, indien bij de informatie is aangegeven tot wanneer het embargo geldt.

Artikel 18

Geheimhouding, vertrouwelijkheid en embargo gelden totdat deze zijn opgeheven.

Artikel 19

Een raadslid maakt niet ten eigen bate of ten bate van zijn persoonlijke betrekkingen gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen informatie.

Artikel 20

Een raadslid verstrekt derden niet vroegtijdig informatie voor zover dit als onzorgvuldig en incorrect kan worden gezien.

Artikel 21

Een raadslid, aangewezen door de gemeenteraad om het gemeentebestuur te vertegenwoordigen in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling of andere samenwerkingsvorm, informeert de andere raadsleden in gepaste vorm over zijn werkzaamheden.

Hoofdstuk V Meningsuitingen

Artikel 22

Een raadslid formuleert zijn schriftelijke en mondelinge meningsuitingen zorgvuldig en legt daar rekenschap over af.

Artikel 23

Een raadslid geeft degene die hij aanspreekt gelegenheid direct op het in het openbaar beweerde te reageren, bij voorkeur tijdens vergaderingen van gemeenteraad of commissies.

Artikel 24

Raadsleden belemmeren elkaar niet in hun meningsuiting door verbale en non-verbale uitingen.

Artikel 25

Een raadslid tast de persoonlijke integriteit van leden van de raad, van het college en medewerkers van de ambtelijke organisatie niet aan.

Artikel 26

Een raadslid draagt er zorg voor dat de toonzetting van zijn beweringen respectvol is.

Artikel 27

Naderhand onjuist gebleken beweringen worden door het betrokken raadslid publiekelijk gerectificeerd.

Hoofdstuk VI Aannemen van geschenken

Artikel 28

Wanneer een raadslid een geschenk krijgt aangeboden, moet hij steeds overwegen of zijn onafhankelijkheid tegenover de aanbieder wordt aangetast.

Artikel 29

Geschenken, etentjes, enz., van partijen met wie de gemeente in onderhandeling is, worden niet aanvaard.

Artikel 30

Geschenken en giften waarvan een raadslid vermoedt dat een tegenprestatie wordt verwacht, worden niet aanvaard.

Artikel 31

Geschenken en giften die niet onder de artikelen 29 of 30 vallen en die een waarde van € 50,- te boven gaan, worden niet aanvaard, dan wel na aanvaarding gemeld bij en geregistreerd door de raadsgriffier en zijn eigendom van de gemeente. Het Presidium besluit welke bestemming de geschenken of giften krijgen.

Hoofdstuk VII Gebruik van gemeentelijke voorzieningen

Artikel 32

Gebruik van gemeentelijke eigendommen en voorzieningen voor privédoeleinden is niet toegestaan, tenzij het betreft de bruikleen van een computer die mede voor privédoeleinden kan worden gebruikt.

Hoofdstuk VIII Uitgaven en declaraties

Artikel 33

Uitgaven worden uitsluitend vergoed op basis van bestaande afspraken en regelingen.

Artikel 34

De raadsgriffier is verantwoordelijk voor een deugdelijke administratieve afhandeling.

Hoofdstuk IX Reizen

Artikel 35

Over deelname aan buitenlandse reizen door de gemeenteraad of leden van de gemeenteraad namens de gemeenteraad, beslist het Presidium.

Artikel 36

Over uitnodigingen voor reizen, werkbezoeken en dergelijke op kosten van derden wordt beslist door het Presidium en onder meer getoetst op het risico van belangenverstrengeling en het gemeentelijk belang.

Artikel 37

Het meereizen van derden of de partner van een raadslid op kosten van de gemeente geschiedt uitsluitend na toestemming van het Presidium en wordt getoetst aan het gemeentelijk belang. Het meereizen van derden of de partner op eigen kosten is toegestaan onder de voorwaarden als nader door het Presidium te bepalen.

Artikel 38

Het verlengen van de buitenlandse reis voor privé doeleinden is slechts beperkt toegestaan en wordt betrokken bij de besluitvorming. De kosten voortvloeiende uit dit extra verblijf zijn voor rekening van het raadslid.

Artikel 39

Van een werkbezoek of reis wordt een verslag opgesteld. Buitenlandse reizen worden vermeld in een gemeentelijk jaarverslag.

Hoofdstuk X Slotbepalingen

Artikel 40

De gedragscode voor de leden van de gemeenteraad (vastgesteld op 12 maart 2003), deel II B, wordt ingetrokken.

Artikel 41

Deze gedragscode treedt direct na het raadsbesluit in werking.

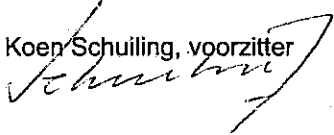
Artikel 42

Deze gedragscode wordt aangehaald als: Gedragscode bestuurlijke integriteit voor gemeenteraadsleden 2012.

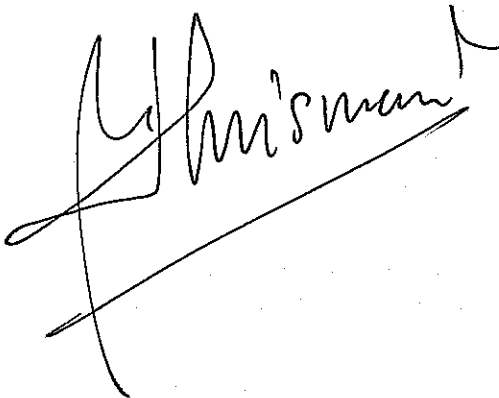
2. De Gedragscode bestuurlijke integriteit voor gemeenteraadsleden 2012 een jaar na vaststelling te evalueren.

Aldus besloten in de raadsvergadering
van 2 april 2012.

Koen Schuiling, voorzitter

mr. drs. M. Huisman, griffier

Toelichting

Algemeen

Het doel van deze gedragscode is raads- en commissieleden een houvast te bieden bij het bepalen van normen omtrent de integriteit van het bestuur. De code kan de discussie stimuleren om lokaal tot regels te komen, waarbij rekening kan worden gehouden met specifieke omstandigheden. De code bevat regels zowel voor de gemeenteraad in zijn geheel als voor raads- en commissieleden afzonderlijk.

De code geeft niet per definitie regels die rechtskracht hebben, maar heeft vooral bestuurlijke en politieke relevantie. Raads- en commissieleden zijn op de naleving van gedragscodes aanspreekbaar en wanneer zij zich er niet aan houden kan dat gevolgen hebben voor hun functioneren en voor hun positie. De code bevat zowel normen over hoe in een bepaalde situatie te handelen als regels over procedures die moeten worden gevolgd. Procedureafspraken kunnen een onlosmakelijk onderdeel zijn van een gedragsregel en de transparantie en daarmee de controleerbaarheid vergroten.

Kernbegrippen van bestuurlijke integriteit

Leden van de gemeenteraad (dan wel de commissie) stellen bij hun handelen de kwaliteit van het openbaar bestuur centraal. Integriteit van het openbaar bestuur is daarvoor een belangrijke voorwaarde. De belangen van de gemeente, en in het verlengde daarvan die van de burgers, zijn het primaire richtsnoer. Bestuurlijke integriteit houdt in dat de verantwoordelijkheid die met de functie samenhangt wordt aanvaard en dat er de bereidheid is daarover verantwoording af te leggen. Verantwoording wordt intern afgelegd aan collega-bestuurders, de gemeenteraad, maar ook extern aan organisaties en burgers voor wie bestuurders hun functie vervullen. Een aantal kernbegrippen is daarbij leidend en plaatst bestuurlijke integriteit in een breder perspectief:

Dienstbaarheid: het handelen van een bestuurder is altijd en volledig gericht op het belang van de gemeente en op de organisaties en burgers die daar onderdeel van uit maken.

Functionaliteit: het handelen van een bestuurder heeft een herkenbaar verband met de functie die hij vervult in het bestuur.

Onafhankelijkheid: het handelen van een bestuurder wordt gekenmerkt door onpartijdigheid, dat wil zeggen dat geen vermenging optreedt met oneigenlijke belangen en dat ook iedere schijn van een dergelijke vermenging wordt vermeden.

Openheid: het handelen van een bestuurder is transparant, opdat optimale verantwoording mogelijk is en de controlerende organen volledig inzicht hebben in het handelen van de bestuurder en zijn beweegredenen daarbij.

Betrouwbaarheid: op een bestuurder moet men kunnen rekenen. Die houdt zich aan zijn afspraken. Kennis en informatie waarover hij uit hoofde van zijn functie beschikt, wendt hij aan voor het doel waarvoor die zijn gegeven.

Zorgvuldigheid: Het handelen van een bestuurder is zodanig dat alle organisaties en burgers op gelijke wijze en met respect worden bejegend en dat belangen van partijen op correcte wijze worden afgewogen.

Deze kernbegrippen zijn de toetssteen voor de in de gedragscode vastgelegde afspraken. Gedragingen moeten aan deze kernbegrippen getoetst kunnen worden. In dit verband is het ook van belang dat de burgemeester is aangewezen als 'vertrouwenspersoon' (zie artikel 1 onder e en f en artikel 9).

Toelichting per hoofdstuk

Hoofdstuk II Belangenverstremgeling

Algemeen

Bestuurders van gemeenten dienen het algemeen belang. Persoonlijk voordeel kan niet het oogmerk zijn. Op grond van artikel 14 van de Gemeentewet doen de gekozen raadsleden de eed of belofte om de wetten te zullen nakomen en de plichten als lid van het gemeentebestuur naar eer en geweten te zullen vervullen. Ze moeten hun taken onbevooroordeeld en objectief vervullen. Als sprake is van belangenverstremgeling is dat niet langer verzekerd. Bij belangenverstremgeling gaat het om vermenging van het publiek belang met het persoonlijk belang van de bestuurder of dat van derden, waardoor een zuiver en objectief besluiten of handelen in het publiek belang niet langer is gewaarborgd. Reeds de schijn van belangenverstremgeling moet worden vermeden. Het risico van belangenverstremgeling kan bijvoorbeeld ontstaan als een bestuurder een nevenfunctie vervult die raakvlakken heeft met de uitoefening van het politieke ambt. Daarbij kan het gaan om een bestuurslidmaatschap van een vereniging die in de gemeente is gevestigd of een commissariaat bij een bedrijf dat met de gemeente zaken doet. Ook het hebben van bepaalde financiële belangen of het verrichten van bepaalde financiële transacties kan (de schijn van) belangenverstremgeling veroorzaken. Financieel belang dient hier breed te worden gedefinieerd. Het kan gaan om het bezit van effecten, vorderingsrechten, onroerend goed, bouwgrond alsook om financiële deelnemingen in ondernemingen en dergelijke. Zelfs negatieve financiële belangen, zoals bijvoorbeeld schulden uit hypothecaire vorderingen, kunnen in verband met mogelijke belangenverstremgeling relevant zijn. Dergelijke financiële belangen kunnen een rol gaan spelen bij besluiten over bijvoorbeeld bestemmingsplannen of grondverkoop.

Bij belangenverstremgeling betreft het niet alleen mogelijk persoonlijk voordeel voor de bestuurder zelf. Het kan ook gaan om bevoordeling van bijvoorbeeld vrienden en familieleden of van bedrijven en instellingen waarmee de bestuurder als privé-persoon banden heeft. De bevoordeling kan naast het verlenen van overheidsgunsten ook bestaan uit het doorgeven van vertrouwelijke overheidsinformatie.

Artikel 28 Gemeentewet

Belangenverstremgeling hoeft niet altijd structureel te zijn of financieel tot uitdrukking te komen. Het kan ook gebeuren dat een bestuurder incidenteel moet stemmen over – zoals artikel 28 van de Gemeentewet dat aangeeft – 'een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken'. Daarbij kan gedacht worden aan familierelaties, eigendommen, zakelijke belangen als bijvoorbeeld aandelen, of bestuurslidmaatschappen van gesubsidieerde instellingen. In zo'n geval mag het raadslid niet aan de stemming deelnemen. Daaronder vallen zowel hoofdelijke als schriftelijke stemmingen. De verantwoordelijkheid hiervoor laat de wet in eerste instantie bij betrokkene zelf. Nadere regels daarover zijn gesteld in het reglement van orde van de gemeenteraad.

Betrekkingen met het bedrijfsleven

Het risico van belangenverstremgeling zal met name groot zijn in de zakelijke betrekkingen van de overheid met het bedrijfsleven waarbij grote sommen geld omgaan. Ook in het verkeer tussen overheden onderling of tussen overheden en semi-overheidsinstellingen kunnen grote belangen spelen. In dat verband gelden dezelfde integriteitsregels als bij contacten met het bedrijfsleven. Bijzondere aandacht dient te worden geschonken aan de aanbesteding. Overigens dienen andere situaties waarin een overheidsorganisatie optreedt als inkoper van goederen of diensten niet uit het oog te worden verloren. Besluiten over de aanbesteding van werken zijn bij uitstek een moment waarop overheid en particuliere markt elkaar ontmoeten en waarmee tevens vaak grote bedragen zijn gemoeid. In het kader van integriteit gaat het daarom om een kwetsbare activiteit, waarbij het vertrouwen in de overheid in hoge mate in het geding is.

Hoofdstuk III Nevenfuncties

Algemeen

Veel gemeentelijke bestuurders hebben naast hun politieke ambt nog andere (neven)functies, betaald of onbetaald. Voor raadsleden en parttime wethouders is dat vaak noodzakelijk, omdat voor hen het politieke ambt feitelijk een nevenfunctie is die zij vervullen naast een andere of eigenlijke bron van inkomsten. De vergoedingen voor het raadslidmaatschap en het parttime wethouderschap zijn niet bedoeld om als volledig inkomen te dienen.

Het vervullen van nevenfuncties door bestuurders is in zijn algemeenheid uit maatschappelijk, bestuurlijk en ook persoonlijk oogpunt veelal positief te waarderen. Het vervullen van nevenfuncties, in het bijzonder van nevenfuncties buiten de publieke sfeer, vindt echter zijn grens waar dit afbreuk zou kunnen doen aan het aanzien van het ambt en een optimaal functioneren van degene die het ambt vervult. Een goede functievervulling en handhaving van onpartijdigheid en onafhankelijkheid dienen bepalend te zijn bij de beslissing of een nevenfunctie aanvaard wordt. In algemene zin zijn bij het aanvaarden van nevenfuncties twee afwegingen van belang:

1. Er mag geen verstremgeling optreden tussen het ambt en de nevenfunctie.
2. De nevenfunctie mag niet leiden tot een zodanig tijdsbeslag dat daardoor het functioneren als ambtsdrager in het geding komt.

De bestuurder die een nevenfunctie vervult, dient dit voorts te doen vanuit het voortdurend besef dat de belangen van die nevenfunctie en de gemeente uit elkaar moeten worden gehouden.

Onverenigbaarheid van functies

Het uitoefenen van een of meer andere functies naast het politieke ambt kan onder omstandigheden leiden tot belangenverstremgeling en daarmee een onafhankelijk oordeel van de bestuurder in de weg staan. Daarom is in de Gemeentewet vastgelegd welke functies in ieder geval onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van de raad respectievelijk met de functie van wethouder. Controle op het vervullen van deze functies vindt plaats bij de benoeming in het politieke ambt. Wie als bestuurder een functie gaat vervullen die daarmee onverenigbaar is, verliest zijn ambt.

Belangenverstremgeling door nevenfuncties

Als bepaalde nevenfuncties niet wettelijk zijn verboden betekent dat nog niet dat de uitoefening daarvan nooit zou kunnen leiden tot belangenverstremgeling. Het spreekt voor zich dat van belangenverstremgeling sprake kan zijn bij een vergunningverlening aan een vereniging waarvan het raadslid bestuurslid is. De beslissing om een nevenfunctie te aanvaarden of aan te houden is primair de verantwoordelijkheid van de bestuurder zelf, maar betrokkene zal daarover openbaarheid moeten betrachten en zich daarvoor moeten kunnen verantwoorden in de raad.

Het risico van belangenverstremgeling hoeft overigens niet altijd te betekenen dat de nevenfunctie zou moeten worden opgegeven. De noodzaak daartoe zal afnemen naarmate het risico een meer incidenteel karakter heeft. Onder omstandigheden is een oplossing dat de betrokken bestuurder zich buiten de concrete besluitvorming houdt.

Financiële belangen

Het gevaar van belangenverstremgeling doet zich voor als een bestuurder financiële belangen bezit die een onafhankelijke besluitvorming kunnen beïnvloeden. Het betreffen dan vooral financiële belangen in ondernemingen die een relatie met de gemeente hebben of kunnen krijgen en ten aanzien waarvan die gemeente besluiten neemt. In de praktijk kan dit risico optreden bij besluiten over bijvoorbeeld aanbesteding, subsidieverstrekking, steunverlening, verstrekking van leningen en verlening van adviezen onderzoeksopdrachten. Bestuurders zouden in de verleiding kunnen worden gebracht zich bij het nemen van functionele beslissingen mede te laten leiden door persoonlijk financieel belang. Voorzichtigheid, openheid en controleerbaarheid zijn hier van groot belang.

Openbaarmaking nevenfuncties

Hierboven is aangegeven dat de vervulling van nevenfuncties een serieus integriteitsrisico kan inhouden vanwege eventuele belangenverstremgeling. De vraag welke nevenfuncties wel en welke niet toelaatbaar zijn dient beantwoord te worden aan de hand van de wettelijke criteria. In eerste instantie zal betrokkene zelf de afweging moeten maken of voldaan wordt aan de criteria. Door openbaarmaking kan de vraag ook door anderen beantwoord worden. Melding en openbaarmaking en daardoor de mogelijkheid van democratische controle kunnen in belangrijke mate bijdragen aan het voorkomen van de schijn van belangenverstremgeling. Het is om die reden dat er een wettelijke verplichting voor de gemeentelijke bestuurders is om hun nevenfuncties openbaar te maken. Daarmee wordt een en ander controleerbaar en kan zo nodig een publiek debat in de raad worden gevoerd over de aanvaardbaarheid van bepaalde nevenfuncties. Raadsleden moeten de gegevens over nevenfuncties openbaar maken door ze ter inzage te leggen op het gemeentehuis. Uiteraard is het regelmatig bijhouden van de lijst van nevenfuncties van groot belang.

Er zij op gewezen dat de melding, beoordeling en openbaarmaking slechts momentopnamen zijn. Situaties kunnen zich wijzigen. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de inhoud van de hoofdfunctie of van de nevenfunctie verandert. Ook is mogelijk dat de instantie waarbij de nevenfunctie wordt vervuld een andere relatie krijgt met de gemeente. In dergelijke gevallen kan de beoordeling van de vraag of de nevenfunctie toelaatbaar is, anders uitvallen dan in de oorspronkelijke situatie.

Hoofdstuk IV Informatie

Algemeen

Een integer bestuurder dient zorgvuldig en correct om te gaan met informatie waarover hij uit hoofde van zijn ambt beschikt. Hij mag geen onjuiste informatie verstrekken of relevante (niet geheime) informatie achterhouden. Ook mag hij niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik maken van in de uitoefening van het ambt verkregen informatie. Evenmin mag hij geheime informatie verstrekken. De reden spreekt voor zich. Het zou de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van de overheid kunnen aantasten.

Oneigenlijk gebruik van overheidsinformatie

Integriteitsrisico's kunnen ontstaan als een bestuurder over vertrouwelijke informatie beschikt die hij kan gebruiken om er persoonlijk voordeel mee te behalen of kan aanwenden ten bate van bijvoorbeeld vrienden, kennissen, familieleden of andere relaties. Het kan daarbij gaan om zaken als de aan- en verkoop van een huis

of een stuk grond, de gunning van opdrachten, etc. De verleiding kan groot zijn om in de privé-sfeer melding te maken van informatie die voor de relaties van direct belang is. Soms gaat het daarbij om informatie die in principe openbaar wordt, maar waarbij de bestuurder of zijn relaties voordeel hebben bij het eerder verkrijgen van die informatie. De geloofwaardigheid van de organisatie wordt hiermee aangetast. Er moet op kunnen worden vertrouwd dat informatie bij de gemeente of provincie in goede handen is en niet wordt gebruikt voor andere doeleinden dan waarvoor die informatie is verkregen. Een bijzondere vorm van oneigenlijk gebruik van informatie is het lekken van informatie naar pers en media. Het oogmerk is daarbij niet het behalen van een voordeel in de privé-sfeer, maar het nastreven van politieke doeleinden.

Geheime of vertrouwelijke informatie

Er zijn aangelegenheden die naar hun aard vertrouwelijk behandeld moeten worden. De Gemeentewet bevatten regels over de beslotenheid van vergaderingen onderscheidenlijk de geheimhouding omtrent het in een vergadering behandelde. De raad en de commissies vergaderen in beginsel openbaar, maar er kan besloten worden dat een vergadering wordt gehouden met 'gesloten deuren'. Het feit dat een zaak in een besloten vergadering wordt behandeld en de notulen niet openbaar zijn, betekent niet zonder meer dat op de leden ter zake een geheimhoudingsplicht rust. De raad kan op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet Openbaarheid van Bestuur geheimhouding opleggen ten aanzien van stukken die in een besloten vergadering zijn behandeld. Het schenden van die geheimhoudingsplicht kan volgens artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht bestraft worden met gevangenisstraf of een geldboete. Dit geldt overigens niet alleen voor informatie waarvoor nadrukkelijk een geheimhoudingsplicht is opgelegd, maar voor elk geval waarin "hij die enig geheim waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat hij uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift dan wel van vroeger ambt of beroep verplicht is het te bewaren" toch dat geheim schendt.

Hoofdstuk V Meningsuitingen

Dit hoofdstuk is opgenomen ter bevordering van de vergaderorde en omgang met elkaar. In dit hoofdstuk is ter bescherming van de voor de gemeente werkende ambtenaren ook een regel opgenomen. Dit omdat zij zich vaak niet kunnen verdedigen en om algemene indrukken die door uitlatingen van bestuurders soms ontstaan, te voorkomen. Daarnaast is een regel opgenomen om onjuistheden weer recht te zetten. Wanneer door een bestuurder is aangegeven dat een bewering onjuist was, is daarmee de kwestie uit de wereld. Zo kan een bestuurder niet meer door die onjuistheden worden achtervolgd.

Hoofdstuk VI Aannemen van geschenken

Algemeen

Bij het afleggen van de ambtseed of belofte verklaren bestuurders dat zij geen giften of gunsten hebben gegeven of beloofd om benoemd te worden. Ook beloven ze geen geschenken of beloften te hebben aangenomen of te zullen aannemen om iets te doen of te laten. Dat betekent kort gezegd dat nooit giften of gunsten - ook niet als ze van geringe waarde zijn - mogen worden aangenomen in ruil voor een tegenprestatie. Toch is het binnen de diverse relaties die gemeenten onderhouden niet ongebruikelijk dat geschenken worden gegeven en ontvangen. Dat hoeft geen probleem te zijn zolang de onafhankelijkheid van de bestuurders niet in het geding is.

Geschenken aan de gemeente

Met het ontvangen van geschenken door de gemeente moet zorgvuldig en terughoudend worden omgegaan. In dat kader wordt door de griffier een registratie van giften en geschenken bijgehouden.

Geschenken aan bestuurders

Het ontvangen van geschenken door bestuurders persoonlijk brengt meer risico's met zich mee dan het ontvangen van geschenken als gemeente. Bedacht moet worden dat de onafhankelijkheid in de besluitvorming op geen enkele wijze mag worden aangetast. Persoonlijk ontvangen of aangeboden geschenken boven een bedrag van € 50,- moeten in het presidium worden gemeld en worden ingeleverd of teruggestuurd. Hierbij kan als uitgangspunt gelden dat een geschenk dat men zelf niet zou geven, ook niet geaccepteerd behoort te worden. Timing en openheid zijn hier van belang. Het is niet aan te bevelen geschenken te aanvaarden zolang overleg- of onderhandelingsituaties gaande zijn. Bij het ontvangen van geschenken past openheid. Het is daarom minder gewenst om op het huisadres geschenken te ontvangen.

Het spreekt voor zich dat ook door andere geschenken of aangeboden voordelen een onafhankelijke besluitvorming in het gedrang kan komen. Dat beperkt zich niet tot gevallen van persoonlijke bevoordeling, zoals een goedkope verbouwing of tuinaanleg. Ook donaties aan de politieke partij van de bestuurder met het oog op een gunstige overheidsbeslissing zijn uit den boze.

Hoofdstuk VII Gebruik van gemeentelijke voorzieningen

Dit hoofdstuk spreekt voor zich.

Hoofdstuk VIII Uitgaven en declaraties

Algemeen

Politieke ambtsdragers ontvangen naast hun wedde of bezoldiging vergoeding van kosten die zij maken bij de uitoefening van hun ambt. Naast vergoedingen van nader aangeduide kosten zoals reis- en verblijfkosten, hebben de ambtsdragers aanspraak op een vaste onkostenvergoeding, kunnen zij kosten declareren en maken zij gebruik van voorzieningen die door de gemeentelijke organisatie ter beschikking worden gesteld. Voor wat betreft de vaste onkostenvergoeding van de bestuurders is in Den Helder het volgende geregeld. De vergoeding van vaste onkosten aan raadsleden is geregeld in de Verordening rechtspositie raads- en commissieleden 2007.

Declaraties en facturen

Onder een declaratie wordt verstaan een voorschotbetaling door de bestuurder die vervolgens wordt terugbetaald. De bestuurder betaalt dus in eerste instantie de uitgave uit eigen middelen en verzoekt terugbetaling van het bedrag door de gemeente. Terughoudendheid is geboden bij deze financieringswijze van bestuurlijke uitgaven. Het verdient de voorkeur eigen middelen en publieke middelen zoveel mogelijk gescheiden te houden. Vanuit die overweging heeft het de voorkeur dat kosten direct in rekening worden gebracht bij de organisatie, zonder dat een 'voorfinanciering' geschiedt uit de privé-gelden van de individuele bestuurder. Aan de mogelijkheid zo nodig declaraties in te kunnen dienen zal echter behoefte blijven bestaan. Het is van belang dat daarbij dan zorgvuldigheid wordt betracht met name bij de afwikkeling van de declaraties in de financiële administratie. De vereisten omtrent declaraties gelden uiteraard evenzeer voor het ter betaling doorzenden van een rekening naar gemeente, bijvoorbeeld waar het betreft het vereiste van functionaliteit van de uitgave. Wat in zijn algemeenheid geldt voor bestuurlijke uitgaven, geldt immers ook voor door bestuurders ingediende declaraties en doorgezonden rekeningen. Uitsluitend bestuurlijke uitgaven komen voor vergoeding in aanmerking. Voorts geldt voor declaraties en rekeningen dat deze uitsluitend in aanmerking komen voor betaling voorzover de uitgavenpost niet geacht wordt reeds bestreken te worden door een (vaste) vergoeding.

Hoofdstuk IX Reizen

Algemeen

In het kader van het integriteitsbeleid dienen de begrippen geschenken en diensten ruim te worden geïnterpreteerd. Ook uitnodigingen voor een diner, een excursie, werkbezoeken of een gezamenlijk bezoek aan een evenement zijn beïnvloedingsmiddelen waarmee zorgvuldig moet worden omgegaan. Als het gaat om excursies en werkbezoeken op uitnodiging is voorwaarde dat zij functioneel zijn en in het belang van de gemeente. Het verdient aanbeveling deze te melden in het presidium. Het is in dat geval logisch dat de gemeente de reis- en verblijfkosten betaalt. Hetzelfde geldt in principe ook voor diners, zij het dat hier geen noodzaak is deze in alle gevallen te melden. Het bezoek aan evenementen op uitnodiging is doorgaans niet functioneel en in het belang van de gemeente. Dat betekent nog niet dat dergelijke uitnodigingen nooit zouden kunnen worden aangenomen. Wel zal ook hier een grote mate van openheid moeten worden betracht, zodat controle en verantwoording mogelijk is. De openheid betekent ook dat het als regel zou moeten gaan om evenementen waarvoor meerdere personen of instanties worden uitgenodigd.

Reizen buitenland

De reis moet functioneel zijn. In beginsel gelden voor buitenlandse reizen dezelfde regels als voor binnenlandse reizen. Dat betekent bijvoorbeeld dat de reis altijd een functioneel karakter moet hebben. Kan de functionaliteit niet worden aangetoond dan heeft deelname aan de reis een privé-karakter en komen de kosten voor eigen rekening. Dat wordt niet anders als geen publieke middelen hoeven te worden ingezet, doordat derden bereid zijn de reis te financieren. Is de functionaliteit van de reis aangetoond, dan horen de redelijk gemaakte reis- en verblijfkosten voor rekening van de gemeente te komen. Bekostiging, geheel of gedeeltelijk, van dergelijke reizen door derden moet in beginsel worden afgewezen. Hiermee kan de onafhankelijke positie van de gemeente in gevaar komen, bijvoorbeeld in situaties waarin contracten moeten worden gesloten met of gunningen verleend aan bedrijven. Soms hoeft het echter geen bezwaar te zijn als de ontvangende partij (een deel van) de reis- en verblijfkosten voor zijn rekening neemt bijvoorbeeld bij de uitnodiging voor een bezoek aan een tweelinggemeente. Openheid hierover is wel een voorwaarde. Het is zinvol daarbij in ieder geval een uitspraak te doen over doel en beleidsoverwegingen voor de reis, omvang en aard van het reisgezelschap, de kosten en het budget waaruit de reis wordt betaald en de eventueel benodigde bevoorschotting.

Gedragsregels

De kosten voor het meereizen van partners kunnen alleen voor rekening van de gemeente komen als de aanwezigheid van de partner tijdens de reis naar het oordeel van het presidium noodzakelijk is met het oog op de behartiging van de belangen van de gemeente. Relevant zal daarbij onder meer zijn of de meereizende partner is uitgenodigd door de ontvangende partij. Tegen verlenging van de reisduur voor privé-doeleinden hoeven geen bezwaren te bestaan. Melding vooraf is wel gewenst. De extra reis- en verblijfkosten komen in dat geval uiteraard geheel voor eigen rekening.

Hoofdstuk X Slotbepalingen

Dit hoofdstuk spreekt voor zich.